

Peter Mihók

predseda Slovenskej obchodnej a priemyselnej komory

Dnes začnem úplne netradične, čo zodpovedá tomu, že súčasná doba sa vymyká z doterajšieho evolučného vývoja a skrýva v sebe nebezpečný náboj sebadeštrukcie. Na Vianoce som ako zvyčajne dostal knihu, tentokrát NEXUS od Yuvala Noaha Harariho, a tak si vypomôžem časťou prólogu k tejto knihe.

„Niet pochýb, že ľudstvo za ostatných stotisíc rokov nazhromaždilo obrovskú moc. Lenže moc neznamená múdrosť a po stotisíc rokoch objavov, vynálezov a výdobytkov sa ľudstvo dostalo do existenčnej krízy. Sme na pokraji ekologického kolapsu, vytvárame tiež nové technológie, ako je umelá inteligencia, ktoré sa však môžu vymknúť spod našej kontroly, zotročiť nás alebo dokonca nás zničiť. No namiesto toho, aby sme sa pri riešení týchto výziev zjednotili, medzinárodné napätie rastie, globálna spolupráca je čoraz ťažšia, krajiny sa zásobujú ničivými zbraňami a zdá sa, že nová svetová vojna nie je vylúčená. Ak sme ako druh takí rozumní, prečo podliehame takémuto sebazničeniu?“

Prečo o tom hovorím tu a teraz, keď témou je makroekonomický vývoj Slovenska v roku 2026? Lebo slovenský mikrosvet je v prvom rade verným obrazom nekomunikácie a nespolupráce a pomaly je rozdelený na dva nezmieriteľné tábory. Zároveň je významne ovplyvnený tak súčasným globálnym, ako aj európskym vývojom. Charakteristickou črtou je geopolitická nepredvídateľnosť, prepólovanie globálnych centier politickej, ekonomickej či vojenskej moci. Pozícia Európy vo všetkých oblastiach graduálne klesá, a tým klesá aj jej reálny vplyv na riešenie globálnych výziev súčasnosti. Európa aj 80 rokov po skončení 2. svetovej vojny zostáva rozdelená a nespolupracujúca. Samotná európska integrácia, ktorá mala byť cestou k celoeurópskej spolupráci, stráca dynamiku, politika a politikárčenie potláča ekonomiku a zdravý rozum. Nárast administratívneho byrokratického molochu v Bruseli sa stáva vážnou prekážkou pre zdravý ekonomický vývoj a má negatívny dopad na celoeurópsku spoluprácu.

Slovensko aj napriek deklarovanej politike na všetky štyri svetové strany, čo je principiálne správny prístup, zostáva výrazne závislé na vnútornom trhu Európskej únie a nemá vnútorný potenciál reálne naplniť uvedený princíp. Základným problémom Slovenska a aj samotnej Európskej únie je, že ekonomika sa stala len príveskom politiky. Politiky, ktorá často nastavuje nereálne ciele tak vo verejnom živote, ako aj v sociálnej oblasti. Žijeme na úkor budúcich generácií a negenerujeme dostatočné rozvojové impulzy pre budúcnosť. Tento fakt rezultuje aj z nášho prieskumu podnikateľského prostredia, ktorý vystavil tvrdé, ale pravdivé vysvedčenie našej hospodárskej politiky, ktorá postupne ukrája priestor pre podnikateľské subjekty, ale aj pre schopných jednotlivcov, ktorí vidia väčšie možnosti za hranicami Slovenska než doma. Riziko dezindustrializácie je viac ako reálne so všetkými dopadmi v oblasti politiky, sociálnych záležitostí a životnej úrovne ľudí.

Toto sa všetko odohráva v prostredí neľútostného politického boja, ktorý nerešpektuje ani základné pravidlá hry. Boj o lajky nie je cestou k ekonomickej prosperite. Je nevyhnutné z hľadiska budúcnosti našej krajiny, našich občanov a firiem, aby sme spoločne hľadali východisko zo súčasnej situácie. Slovensko a jeho ekonomika je iba malý článkom v rozbúrenom globálnom a európskom priestore.

Pokiaľ sa my u nás doma nezhodneme na základných atribútoch a cestách nášho ekonomického smerovania, tak sa v neistom svete stratíme.

Musíme dokázať aj svoju politickú zrelosť a zhodnúť sa na tom, čo je pre krajinu kľúčové, a politicky súperiť najmä v spôsobe realizácie tohto cieľa. V európskom priestore je potrebné si uvedomiť, že bez celoeurópskej spolupráce bude Európa ako kontinent, jej firmy a občania vystavená ďalšiemu úpadku. Vráťme sa teda k myšlienke, ktorú v medzinárodnej politike označujeme ako „detente“, ktorá tento termín využíva na označenie politického obdobia, kedy sa znižuje napätie medzi blokmi. Ako jeden z najlepších príkladov môže slúžiť Helsinský akt z roku 1975, ktorý práve vo vrcholiacej studenej vojne ukázal cestu k zníženiu napätia medzi veľmocami, ako aj medzi vojensko-politickými paktmi a nastolil racionálnu formu spolupráce medzi východom a západom.

Dnes, viac ako 50 rokov po podpísaní záverečného helsinského aktu, nastala doba nie pre jeho oprášenie, ale jeho inováciu v prospech občanov Európy, v prospech európskej ekonomiky a jej konkurenčnej schopnosti. Tam orientujme aj našu zatiaľ len deklarovanú politiku na štyri svetové strany. Víťazmi sa stávajú nie tí, ktorí len hovoria. Víťazmi sa stávajú tí, ktorí myslia a konajú súčasne globálne, ale v prospech svojej krajiny, svojej ekonomiky a svojich občanov.